



УДК 347.77 (061.1ЄС)

ЄДИНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАТЕНТ І НОВІ МОЖЛИВОСТІ ПАТЕНТУВАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Юрій Капіца,

*директор Центру інтелектуальної власності та передачі технологій НАН
України, кандидат юридичних наук*

Розглядаються нові можливості патентування в ЄС, пов'язані з введенням єдиного європейського патенту, проблемні питання нового режиму охорони. Показані особливості правового режиму єдиного європейського патенту, що визначається нормами міжнародного права, права ЄС і національного права.

Ключові слова: патентування в Європі, винахід, інтелектуальна власність, єдиний європейський патент

Прийняття у 2012 р. актів щодо єдиного європейського патенту* (далі — ЄСП) з одночасною охороною винаходів на території більшості держав-членів ЄС і очікуваним вступом у силу нової системи у 2016 р. оцінюється як найзначніша подія з охорони винаходів у Європі від часу прийняття в 1973 р. Європейської патентної конвенції.

Однак запровадження єдиного європейського патенту, ідея якого була започаткована проектом Європейської конвенції щодо європейського патентного права 1962 р., було результатом складних домовленостей між державами-членами з провідним впливом політичних рішень, проте, як оцінюється, не правової досконалості вирішення багатьох питань.

Розгляд сучасної проблематики охорони винаходів у ЄС є актуальним, з огляду на реалізацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також у зв'язку з перспективами патентування українських винаходів у Європі.

Ініціативи із запровадження патенту ЄС розглядалися N. Holder, H. L. MacQueen, A. Plomer, S. Rolf, Y. Straus, C. Wadlow та ін. європейськими фахівцями, а також у виданні «Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України» [1]. Крім цього особливості правового режиму Європейської патентної конвенції розглядав I. Koh, 2011 р. та автори колективної монографії «Правове забезпечення сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті європейської інтеграції: концептуальні засади» [2].

Метою статті є розгляд сучасного законодавства ЄС з уведення єдиного ЄСП, дослідження складнощій уніфікації охорони винаходів в ЄС.

Єдина патентна охорона та мовні вимоги

Нова система охорони передбачає отримання одночасної охорони винаходів у 25 державах-членах ЄС через подання однієї заявки до Європейського патентного відомства без необхідності

* За ст. 2 Регламенту № 1257/2012 «європейський патент з унітарним ефектом», визначається як європейський патент, який має унітарний ефект у державах-членах — учасниках відповідно до цього Регламенту.



валідації патенту на національному рівні*.

Регламенти щодо єдиної патентної охорони та мовних вимог були схвалені Європейським парламентом і підписані у грудні 2012 р. [3]. Угода про Єдиний патентний суд (далі — УЄПС) — підписана в лютому 2013 р. 25 державами ЄС [4]. Пакет актів має набути чинності після ратифікації УЄПС 13 країнам, що очікується у 2016 р.

Ключовими положеннями досить короткого за змістом Регламенту № 1257/2012 є введення ЄСП, що видається відповідно до Європейської патентної конвенції та забезпечує однаковий захист, має однакову силу на території всіх країн-учасниць. Він може бути обмежений, переданий або втрачено чинність щодо території всіх країн-учасниць. Також на нього можуть бути надані ліцензії на території всіх або частини країн-учасниць (ст. 3 Регламенту).

Обсяг прав та обмежень за патентом є однаковий для всіх країн-учасниць (ст. 5 Регламенту). Окрема Глава IV Регламенту присвячена компетенції щодо ЄСП Європейського патентного відомства (далі — ЄПВ). Так, ЄПВ веде Реєстр єдиних патентів, реєструє заяви щодо ліцензування патенту, публікує переклади, збирає збори та виконує інші функції щодо патенту (ст. 9 Регламенту). Також приділено увагу принципам визначення вартості зборів. Рівень зборів подання заявок повинен покривати витрати ЄПВ щодо їх розгляду. Рівень зборів за підтримку патентів має бути близьким до зборів, які сплачуються за підтримку середнього чинного європейського патенту (зазначимо, що такий патент переважно підтримується для Франції, ФРН, Великої Британії) (ст. 12 Регламенту).

За розрахунками Європейської комісії, отримання патентної охорони в усіх державах-членах ЄС за ЄПК становить 36 тис. євро. ЄСП має коштувати близь-

ко 6400 євро. Вказана вартість є більшою, ніж патенту США (2390 дол. США або 1850 євро), проте вважається, що така вартість патентування дозволить посилити конкурентні позиції промисловості в Європі. Із суми зборів 50 % має залишитися у ЄПВ, інша частина — розподілена за країнами-учасницями (ст. 13 Регламенту).

Мовні вимоги щодо заявок та їх публікації були визначені Регламентом № 1260/2012 від 17.12.2012 р. Так, при публікації опису заявку однею з офіційних мов ЄПВ (англійською, німецькою чи французькою) подальший переклад здійснювати не потрібно. Вказане є радикальною зміною порівняно з існуючими вимогами для європейських патентів щодо перекладу опису національними мовами (ст. 3 Регламенту).

У випадку суперечок щодо порушення патенту власник патенту має забезпечити повний переклад патенту на національну мову країни, де сталося порушення (або перебуває доміцилій особи, що підозрюється в порушенні прав) (ст. 4 Регламенту). При цьому якщо порушником є МСП, фізична особа або неприбуткова організація, суд має взяти до уваги можливість ненавмисних дій таких осіб до моменту, як їм було надано переклад патенту (ст. 4 (4) Регламенту).

Суттєве полегшення у порівнянні з європейськими патентами введено також для подання заявок. У випадку європейських патентів обов'язком заявника було подати переклад заявки на одну з офіційних мов ЄПК. При неподанні перекладу заявка вважалася відзваною (ст. 14 ЄПК). Щодо єдиних патентів для таких заявників, як малі підприємства, фізичні особи, неприбуткові організації, університети та державні науково-дослідні організації, вводиться компенсація витрат на переклад, що має здійснюватися ЄПВ зі зборів за підтримання чинності патентів.

* У механізмі посиленої кооперації не беруть участь Іспанія та Хорватія. Угоду про Єдиний патентний суд не було підписано Іспанією, Польщею та Хорватією.



За УЄПС, суд має розглядати суперечки стосовно порушення й анулювання європейських патентів та ЄСП. Зауважимо складність погодження питання щодо розміщення центрального офісу суду [5]. Неодноразові спроби досягти згоди не мали успіху, компромісу було досягнуто Радою ЄС лише в червні 2012 р. з розподілом розгляду судових справ між центральним офісом у Парижі, відділеннями в Лондоні та Мюнхені.

Відділення в Лондоні має розглядати справи щодо винаходів, належних до класів А (життєві потреби людини) та С (хімія, металургія) Міжнародної патентної класифікації; у Парижі — справи, що стосуються класів В (виконання операцій, транспортування), D (текстиль, папір), Е (будівництво), G (фізика), Н (електрика); у Мюнхені — класу F (машинобудування, освітлення, опалення, зброя, підривні роботи (додаток 2 до УЄСП)). Система суду також передбачає Апеляційний суд у Люксембурзі, Арбітражний та Медіаційний центр у Лісабоні та Люблянах, а також 9 місцевих і 1 регіональне відділення Суду першої інстанції.

Позитив і критика

Позитивні та негативні аспекти нової патентної системи стали предметом широкої дискусії представників різних зацікавлених груп у ЄС.

Так, спрощення процедури та зменшення витрат на отримання патентної охорони в державах-членах ЄС оцінюється як найбільш значна подія з часу прийняття Європейської патентної конвенції.

Водночас фахівці зазначають, що прийняті документи містять значні компроміси, зокрема, щодо непрямой участі в судочинстві Суду ЄС та ускладнену судову систему [6]. Так, у звіті, підготовленому на замовлення Відомства з питань інтелектуальної власності Великої Британії у 2014 р., введення патенту Спільноти та Єдиного патентного суду зазначається важливість введення системи судочинства щодо європейських патентів та ЄСП [7]. Одночасно

висловлюється занепокоєння щодо можливості вести справи у різних відділеннях суду; щодо того, як буде складатися судова практика, що стосується патентних тролей, біфуркацій, судових рішень. Видається важливим вироблення єдиних стандартів розгляду справ та добір висококваліфікованих суддів. Для малих підприємств основні ризики пов'язуються з вартістю патентування і захисту, ризиком визнання патенту нечинним, ризиком щодо судових заборон, що з дією одночасно у 25 державах може бути фатальним для перспектив малого бізнесу.

У висновку Інституту інтелектуальної власності та конкуренції Макса Планка, (ФРН) 2012 р. [8] зазначалося, що порівняно з підходами, що обговорювалися раніше, прийнятий пакет актів — є кроком назад, що стосується якості патентного права та правової визначеності. Це стосується ускладненості режиму охорони, відсутності балансу системи. Так, замість консолідації патентного права у Європі ЄСП додає фрагментації на територіальному рівні, що пов'язано з дією патенту не на всій території ЄС.

В іншому висновку від 13.03.2015 р., підписаному провідними європейськими фахівцями у сфері інтелектуальної власності, висловлена стурбованість, що прийняття пакета актів про ЄСП, є «небезпечним прецедентом», коли ЄС обмежує свою компетенцію заради держав-членів. При цьому нова патентна система не підпадає під юрисдикцію Суду Спільноти. На протигагу ст. 118 ДФЄС щодо утворення європейських прав інтелектуальної власності та прийняття одностайного рішення Радою стосовно мови таких прав Регламентом 1257/2012 не передбачено охорони прав в межах ЄС і запропонована система має визначатися нормами міжнародного та національного права [9].

Суттєвим є, що проблемні питання нової системи охорони є наслідком більш ніж 60-річного складного шляху уніфікації охорони винаходів у Європі за відсутності консенсусу з низки прин-



ципових питань. Актуальним, у зв'язку із зазначеним, є розгляд основних кроків запровадження єдиної патентної охорони в ЄС.

Уніфікація законодавства щодо охорони винаходів

У 1947 р. Нідерланди, Франція, Бельгія та Люксембург уклали договір щодо утворення Міжнародного патентного інституту (*International Patent Institute*). Завданням Інституту було здійснення патентного пошуку та накопичення необхідних для пошуку ресурсів у державах-членах. Передбачалося, що він перетвориться на Європейський патентний офіс [10].

За два роки, в 1949 р., Рада Європи виступила з ініціативою створення Європейського патентного офісу та підготувала проект відповідної міжнародної конвенції.

Однак на той час пріоритет було надано видачі патентів національними патентними офісами із залишенням в Інституті функцій технічного пошуку на новизну. Пропозиція паневропейського патентного офісу з видачею патентів, чинних на території країн-учасниць не знайшла підтримки та було запропоновано утворити під егідою Ради Європи Комітет експертів для підготовки документів з гармонізації європейського патентного права [11].

Результатом роботи стали розробка та підписання в 1953 р. Європейської конвенції щодо формальностей для подання патентних заявок Ради Європи, що набула чинності в 1955 р., а також прийняття в 1954 р. Європейської конвенції про міжнародну класифікацію патентів на винаходи, що набула чинності у 1955 р.

Після підписання Римського договору про створення ЄЕС у 1957 р. 6 держав-членів у 1960 р. розпочали роботу з підготовки проекту Європейської конвенції щодо європейського патентного права. Конвенція, опублікована у 1962 р., передбачала створення Європейського патентного офісу та Європейського патентного суду. Офіс мав здійснювати дія-

льність трьома мовами (англійською, французькою та німецькою) і видавати патенти, чинні водночас на території всього ЄЕС. Проте цей проект не знайшов підтримки [12].

У 1963 р. в межах Ради Європи було підписано важливу для розвитку загалом міжнародної охорони прав на винаходи Конвенцію про уніфікацію певних питань матеріального права стосовно патентів на винаходи (*Strasbourg Convention*). Конвенція набрала чинності у 1980 р. та привела до суттєвої уніфікації патентного права країн Європи, а також вплинула на зміст Європейської патентної конвенції, Договору про патентну кооперацію та Договору про патентне право ВОІВ.

Патент Спільноти до Європейська патентна конвенція

Другий етап уніфікації національного законодавства пов'язаний з намаганням ЄЕС у 1965–1989 рр. утворити систему видачі патенту Спільноти, як важливого інструменту спільного ринку, що діяв б одночасно на території всіх держав-членів (проект Європейської конвенції щодо європейського патентного права 1962 р. та Конвенція про європейський патент для Спільного ринку 1975 р., Змінена Угода про патент Спільноти 1989 р.).

Однак, замість реалізації цієї ідеї, перевагу було надано рішенням, що менше обмежувало компетенцію держав-членів, — прийняттю у 1973 р. Європейської патентної конвенції та утворенням Європейського патентного офісу, діяльність якого перебувала поза компетенцією Європейського Союзу.

Так, у 1968 р. три країни — Франція, Німеччина і Нідерланди — відновили ідею Європейського патенту, проте, поділили проект на дві частини, що стали окремими конвенціями. Перша з них — Європейська патентна конвенція (*European Patent Convention*, далі — ЄПК) була прийнята в Мюнхені 05.10.1973 р. (набула чинності в 1977 р.) та передбачала заснування Європейського патентного відомства (далі —



ЄПВ). ЄПК вводила єдині процедури для видачі «європейських патентів» для будь-якої з європейських країн, незалежно від того, чи є країна членом ЄЕС.

Інший проект передбачав запровадження європейського патенту для Спільного ринку («патенту Спільноти»), що мав би силу на території всіх держав членів ЄС, що було реалізовано в Конвенції про європейський патент для Спільного ринку, укладеної у Люксембурзі у 1975 р., яка до цього часу не ратифікована необхідною кількістю держав-членів ЄС (згідно зі ст. 98 Конвенції вона мала набути чинності після її ратифікації 9 країнами, що підписали її; це зробили лише 7 країн) [13].

ЄПК вводила єдині процедури для видачі «європейських патентів» для будь-якої з європейських країн, незалежно від того, чи є країна членом ЄЕС. Проте надання європейського патенту не означало б автоматичної його дії у всіх державах-учасниках ЄПК, а лише у державах, які вказані у заявці. При цьому вимагався переклад заявки мовою країн патентування.

Безумовно, провідною є роль ЄПК у патентуванні в 3 та більше країнах Європи, порівняно з патентуванням за Договором про патенту кооперацію та прямим патентуванням. Проте вже у 1980 р. стали очевидними вади ЄПК. Так, патентування за ЄПК оцінюється як надто складне та надмірно дороге та таке, що вимагає змін. Немає єдиної європейської судової системи, за допомогою якої можливо було б врегулювати суперечки з питань патентування, — такі як порушення патентних прав, недійсність патентів. Суди, що розглядають вказані питання в державах-членах ЄС, часто виносять рішення, що суперечать одне одному. За висновком Зеленої книги Європейської комісії щодо патенту Спільноти та патентної системи в Європі 1997 р., система патентування в Європі створює значні труднощі для відкритого та вільного функціонування єдиного ринку ЄС [14].

Варто зазначити, що питання зниження вартості перекладу європейських патентів і створення єдиної судової системи для розгляду патентних суперечок розглядалися на двох міжурядових конференціях: у червні 1999 р. в Парижі та в жовтні 1999 р. у Лондоні. Результатом цієї роботи було укладання у 2000 р. Угоди про застосування статті 65 Європейської патентної конвенції, що набула чинності 01.05.2008 р. У 2003 р. робочою групою ЄПВ було запропоновано проект Угоди про створення системи судочинства щодо європейського патенту (*draft Agreement on the establishment of a European patent litigation system*) [15].

Опрацювавши недоліки ЄПК, у грудні 1989 р. у Люксембурзі було підписано змінену Угоду про патент Спільноти [16]. У 1989 р. ЄЕС було прийнято Регламент щодо імплементації Конвенції [17]. За Конвенцією у Суді першої інстанції Європейських Спільнот мало бути створено Спеціальну палату, а в ЄПВ — відділ з управління патентами Спільноти та відділ з їх анулювання. Однак Конвенцією не було вирішено питання зниження вартості отримання патентної охорони в ЄЕС у порівнянні з патентуванням за ЄПК. Угода не набула чинності. З 12 країн, які її підписали, ратифікували лише 7. Причиною невдачі була значна вартість патенту Спільноти у зв'язку з вимогами щодо перекладу на мови держав-учасниць, а також недосконалість судового захисту з можливістю визнання патенту Спільноти недійсним національними судами [18].

У серпні 2000 р. Європейська комісія запропонувала проект Регламенту щодо запровадження патенту Спільноти [19]. Пропозиція Комісії загалом відтворює принципи Угоди про патент Спільноти 1989 р. На рівні Регламенту пропонувалося вирішити питання, що стали перешкодою до запровадження патенту Спільноти: переклад патенту та єдина патентна судова система.

Так, за проектом патент Спільноти має видаватися ЄПВ однією з офіцій-



них мов з перекладом формули винаходу двома іншими офіційними мовами та без перекладу на мови держав-членів. Суперечки щодо патенту Спільноти належатимуть до виняткової компетенції Суду з патенту Спільноти з наступною можливою апеляцією до Суду ЄС

У грудні 2003 р. Комісія ЄС схвалила проекти рішень Ради ЄС щодо запровадження Суду у справах щодо патентів Спільноти, що мав би бути судом першої інстанції, та з підтвердження юрисдикції Суду ЄС у справах щодо патенту Спільноти [20]. Згідно з цією пропозицією передбачається утворити в рамках Суду ЄС окремий підрозділ під назвою Суд у справах щодо патентів Спільноти («*Community Patent Court*»), який виконуватиме функції суду першої інстанції.

Проте пропозиції щодо мови видачі патенту та його перекладу не знайшло підтримки під час обговорення в Раді ЄС у 2001–2002 рр.

Механізм посиленої співпраці

У 2006–2010 рр. після прийняття повідомлення Комісії «Посилення патентної системи у Європі» [21] відбулася наступна спроба запровадити патент Спільноти з урахуванням пропозицій щодо машинного перекладу заявок. У 2007–2010 рр. були запропоновані проекти: доповненої пропозиції до Регламенту про патенти Спільноти (2008 р.), Регламенту щодо вимог до перекладу для патенту ЄС (2010 р.) [22], а також єдиної системи судочинства у справах патентів (2007 р.).

Мовні вимоги були визначені аналогічно до ст. 14 (6) ЄПК. Патент мав надаватися однією з офіційних мов ЄПВ з перекладом формули винаходу двома іншими офіційними мовами. Передбачалося створення Суду з питань європейського патенту та патенту Спільноти з юрисдикцією одночасно відносно патентів Спільноти та європейських патентів. Розгляд судових справ не передбачав участі в судочинстві Суду ЄС, окрім надання роз'яснень стосовно права ЄС.

Однак, незважаючи на спроби, державам-членам не вдалося погодити проект Регламенту 2008 р. Вихід з глухого кута було знайдено у застосуванні механізму посиленої співпраці, що дозволяє приймати рішення обмеженою кількістю держав-членів ЄС.

Механізм посиленої співпраці (*enhanced cooperation*) було введено до Договору про Європейський Союз (ст. 20 та ін.) та Договору про заснування Європейської Спільноти (ст. 326–334 та ін.) Амстердамським договором із змінами, внесеними Ніццьким договором.

Механізм надає змогу щонайменше 9 державам-членам (які прагнуть посилити процес інтеграції ЄС і після рішення Ради, якою вона встановлює, що ЄС, як ціле, не може досягти цілей такої співпраці протягом розумного строку) взяти участь у механізмі посиленої співпраці. Акти, ухвалені в рамках посиленої співпраці, установами ЄС, зобов'язують лише вказані держави. Такі акти не вважаються частиною *acquis* (ст. 20 ДЗЄС).

Комісією у 2009 р. було підготовлено три документа, що стосуються патенту Спільноти: Регламент Ради про патент Спільноти [23], Угоду про суд у справах європейських патентів та патентів Спільноти [24], Рішення щодо відкриття переговорів стосовно вказаної Угоди.

У 2010 р. група з 12 держав запропонувала застосування механізму посиленої співпраці щодо єдиного патенту.

Проте лише у 2012 р. установами ЄС і державами-членами було досягнуто компроміс щодо системи судочинства з обмеженням впливу на патентне судочинство Суду ЄС та стосовно розміщення його відділень.

Нині до механізму посиленої співпраці приєдналися 26 держав ЄС, крім Іспанії та Хорватії. Отож, ЄСП не є охоронним документом, що діє на території всіх-держав-членів ЄС, а лише на території держав, який беруть участь у механізмі посиленої кооперації. Угоду про єдиний патентний суд на січень 2016 р. ратифікувало 9 держав-членів ЄС.



Висновки

1. Утворення єдиної патентної охорони в ЄС та здійснення кроків з уніфікації законодавства з охорони винаходів було першою з ініціатив ЄЕС з запровадження регіональної системи охорони прав інтелектуальної власності.

Проте процес уніфікації законодавства з охорони винаходів і утворення єдиної патентної охорони тривав близько 60 років. На відміну від законодавства щодо торговельних марок, промислових зразків, географічних зазначень, авторського права та суміжних прав, його особливістю стала суттєва роль міжнародних угод в уніфікації національного законодавства та побудова регіональної системи єдиної охорони прав на винаходи як складної системи міжнародного права, права ЄС і національного права держав-членів ЄС.

2. Особливістю наближення законодавства держав-членів ЄС щодо винаходів було досягнення уніфікації основних положень національного матеріального права з прийняттям у 1963 р. в межах Ради Європи Конвенції про уніфікацію певних питань матеріального права стосовно патентів на винаходи, а також уніфікація процесуальних положень відповідно до Європейської конвенції щодо формальностей для подання патентних заявок Ради Європи 1953 р. та Європейської конвенції про міжнародну класифікацію патентів на винаходи 1954 р.

3. Другий етап уніфікації національного законодавства пов'язаний з намаганням ЄЕС у 1965–1989 рр. утворити систему видачі патенту Спільноти, як важливого інструменту спільного ринку, що діяв б одночасно на території всіх держав-членів (проект Європейської конвенції щодо європейського патентного права 1962 р. та Конвенція про європейський патент для Спільного ринку 1975 р., Змінена Угода про патент Спільноти 1989 р.).

Однак, замість реалізації цієї ідеї перевагу було надано рішенню, що менше обмежувало компетенцію держав-чле-

нів, з прийняттям у 1973 р. Європейської патентної конвенції та утворенням Європейського патентного офісу, діяльність якого перебувала поза компетенцією ЄС.

3. Третій етап уніфікації національного законодавства пов'язаний з запровадженням єдиного європейського патенту та має принципові відмінності у порівняно з промисловим зразком Спільноти та торговельною маркою Спільноти як щодо правових підстав введення, так і стосовно дії документів міжнародного права.

На відміну від єдиних титулів: промисловий зразок і торговельна марка Спільноти, що базуються виключно на праві ЄС з дією на території всіх держав-членів ЄС та щодо яких застосовуються судові механізми ЄС, єдиний європейський патент видається за ЄПК, що перебуває за межами юрисдикції ЄС, на території лише держав-учасниць механізму посиленої співпраці.

При цьому крім норм ЄПК отримання та використання патенту регламентується також положення права ЄС та з значного кола питань — законодавством держав-членів; розгляд суперечок щодо єдиного патенту здійснюється відповідно до міжнародного договору держав-учасниць — УЄПС, за якою створюється самостійна від ЄС судова система.

Незважаючи на положення щодо визнання Судом верховенства права ЄС, він має співпрацювати з Судом ЄС лише щодо належної інтерпретації положень регламентів № 1257/2012 та № 1260/2012, які містять низку положень стосовно єдиного патенту. При розгляді справ суди мають застосовувати міжнародне право (ЄПК), право ЄС (регламенти Спільноти) та національне право.

Вказані ускладнення призвели до оцінки єдиного патенту як результату значною мірою політичного компромісу ніж правової визначеності та досконалості.

4. Важливим результатом введення єдиного європейського патенту є змен-



шення витрат та організаційних зусиль на забезпечення охорони прав на винаходи на території держав-членів ЄС порівняно з традиційним європейським патентом, а також дія патенту одночасно на території всіх держав-учасниць.

Водночас нова система характеризується як суміш правових культур держав-членів з відсутністю досягнення компромісу щодо певних питань, прогалинами та невирішеними питаннями, що, зокрема, стосується: ускладненого правового режиму єдиного європейського патенту; дії патенту не на всій території ЄС, а лише на території держав-учасниць механізму посиленої співпраці; ускладненої судової системи,

непрямої участі в судочинстві Суду ЄС; відсилання з низки принципів питань до національного законодавства, що може призвести до розбіжностей у застосуванні (передання прав на патенти та ліцензування, примусові ліцензії, порушення прав та ін.) тощо. ♦

Список використаних джерел / List of references

1. *Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України [За редакцією Ю. М. Каници: кол. авторів: Ю. М. Каница, С. К. Ступак, В. П. Воробйов та ін.]*. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. — 1104 с.
Pravo intelektualnoi vlasnosti Yevropeiskoho Soiuzu ta zakonodavstvo Ukrainy [Za redaktsiieiu Yu. M. Kapitsy: kol. avtoriv: Yu. M. Kapitsa, S. K. Stupak, V. P. Vorobiov ta in.], К. : Vydavnychiy Dim «Slovo», 2006, 1104 s.
2. *Правове забезпечення сфери інтелектуальної власності в Україні в контексті європейської інтеграції: концептуальні засади [за наук. ред. д-ра юрид. наук О. П. Орлюк ; кол. авт. : В. С. Дроб'язко, А. В. Міндрул, О. О. Тверезенко, Л. І. Работягова, О. О. Штефан та ін.]*. — К., 2010. — 464 с.
Pravove zabezpechennia sfery intelektualnoi vlasnosti v Ukraini v konteksti yevropeiskoi intehratsii: kontseptualni zasady [za nauk. red. d-ra yuryd. nauk O. P. Orliuk ; kol. avt. : V. S. Drobyazko, A. V. Mindrul, O. O. Tverezenko, L. I. Rabotiahova, O. O. Shtefan ta in.], К., 2010, 464 s.
3. *Regulation (EU) № 1257/2012 of the European Parliament and the Council of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection.*
Council Regulation (EU) 1260/2012 of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection with regard to the applicable translation arrangements.
4. *Agreement on a Unified Patent Court / Official Journal of the European Union, 20.6.2013, C 175/1.*
5. *Council meeting Competitiveness (Internal Market, Industry, Research and Space). Brussels, 5 and 6 December 2011. Press release, 5.12.2011.*
6. *Rabesandratana Tania After Decades of Debate, E.U. Leaders Sign Off on Single Patent / Science Insider, 10 December 2012.*
7. *Exploring Perspectives of the Unified Patent Court and Unitary Patent Within the Business and Legal Communities Published by The Intellectual Property Office. July 2014. — 64 p.*



8. *The Unitary Patent Package: Twelve Reasons for Concern*. Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law, 2012. — 9 p.
9. *The Union cannot be stripped of its powers by the Member States: the dangerous precedent of the patent package*. 13 March 2015. — 8 p.
10. *Plomer Aurora A unitary patent for a (dis) united Europe: the long Shadow of History* / IIC (2015) 46. — P. 510.
11. *Patents, Innovation and Economic Performance*. OECD Conference Proceedings, 14 Oct 2004. — P. 28.
12. *Wadlow Christopher Strasbourg, the forgotten patent convention, and the origins of the European patents jurisdiction* *International Review of Intellectual Property and Competition Law* 41.2 (2010). — P. 123-149.
13. *MacQueen H. L., Waelde C., Laurie G. T. Contemporary Intellectual Property: Law and Policy*: Oxford University Press, 2007. — P. 370.
14. *Promoting innovation through patents: Green Paper of 24 June 1997 on the Community patent and the patent system in Europe* (COM(97)) 314.
15. *Draft Agreement on the establishment of a European patent litigation system*. Working Party on Litigation 16.2.2004 <https://www.epo.org/>
16. *Agreement relating to Community patents, done at Luxembourg on 15 December 1989*.
Protocol on the settlement of litigation concerning the infringement and validity of Community Patents (Protocol on litigation) OJ L 401, 30.12.1989, P. 34.
Protocol on privileges and immunities of the common appeal court relating to Community patents OJ L 401, 30.12.1989, P. 45.
Protocol on the statute of the common appeal court relating to Community patents OJ L 401, 30.12.1989, P. 48.
Protocol on a possible modification of the conditions of entry into force of the Agreement relating to Community patents OJ L 401, 30.12.1989, P. 51.
17. *Implementing Regulations to the Convention for the European patent for the Common Market* OJ L 401, 30.12.1989, P. 28.
18. *Пункт 1.1 Proposal for a Council Regulation on the Community patent*. COM/2000/0412 final OJ C 337 E, 28/11/2000 P. 0278–0290.
19. *Proposal for a Council Regulation on the Community patent*. COM/2000/0412 final OJ C 337 E, 28/11/2000 P. 0278–0290.
20. *Proposal for a Council Decision establishing the Community Patent Court and concerning appeals before the Court of First Instance*. COM (2003) 828(01).
Proposal for a Council Decision conferring jurisdiction on the Court of Justice in disputes relating to the Community patent. COM (2003) 827(01).
21. *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council «Enhancing the patent system in Europe»*. Brussels, 3.4.2007. COM(2007) 165 final.
22. *Proposal for a Council Regulation on the translation arrangements for the European Union patent*. Brussels, 30.6.2010. COM(2010) 350 final.
23. *Revised proposal for a Council decision on the Community patent*. Council of European Union. 7 April 2009.
Draft Agreement on the European Community and patents court. Council of European Union. 7 April 2009.
24. *Draft Agreement on the European Community and patents court*. Council of European Union. 7 April 2009.

Надійшла до редакції 22.02.2016 р.



Капица Ю. Единый европейский патент и новые возможности патентования в Европейском Союзе. Рассматриваются новые возможности патентования в ЕС, связанные с введением единого европейского патента, проблемные вопросы нового режима охраны. Выделены особенности правового режима единого европейского патента, который определяется нормами международного права, права ЕС и национального права.

Ключевые слова: патентование в Европе, изобретение, интеллектуальная собственность, единый европейский патент

Kapitsa Yu. The European patent with unitary effect and new opportunities of patenting in the European Union. The article devoted to the analysis of the unification of invention protection in the EU and to the main stages of introduction of European patent with unitary effect (EPUE)

It is noted that the European patent system's development had been discussed by Plomer Aurora, Wadlow Christopher, Jens Schovsbo, Geertrui Van Overwalle, Jan Smits, William Bul, Joseph Straus, Winfried Tilmann, Niels Holder, Stefan Rolf and other European specialists, as well in the publication «Intellectual Property Rights of the European Union and Ukraine legislation» 2006.

It is shown that the formation of a unified EU patent protection and implementation of steps to harmonise legislation on the protection of inventions — was the first of the initiatives of the EEC on the introduction of a regional system of protection of intellectual property rights.

However, the unification of legislation for the protection of inventions and creation of a single patent protection lasted about 60 years. Unlike the legislation on trade marks, industrial designs, geographical indications, copyright and related rights, its feature was the significant role of international agreements in the harmonization of national legislation and the construction of a regional system of uniform protection of inventions as a complex system of international law, EU law and national law of EU Member States.

1. The peculiarity of the unification of the laws of EU Member States concerning inventions was the achievement of unification with the adoption in 1963 by the Council of Europe Convention on the Unification of Certain Points of Substantive Law on Patents for Inventions, Strasbourg and in 1953 — European Convention relating to the formalities required for Patent Application, Paris etc.

2. The second stage of unification corresponds to the attempts of EEC in the years 1965–1989 to create a Community patent system as an important instrument of the common market, with the European patent that should act simultaneously on the territory of the Member States (draft Convention on European patent law, 1962; the Convention for the European Patent for the Common Market, 1975, amended the Agreement relating to Community patents in 1989).

However, instead of implementing this idea preference was given to the decision, the less limited the competence of the Member States with the adoption in 1973 of the European Patent Convention and the creation of the European Patent Office, whose work was outside the competence of the EU.

3. The third stage of the unification of national legislation due to the introduction of the single European patent and has fundamental differences compared to the introduction of Community industrial design and the Community trade mark as to legal grounds and concerning the effect of instruments of international law.



Unlike common titles: Community industrial design and trademark, which are based exclusively on the EU acquis and EU court system, the single European patent is granted by the European Patent Convention, which is outside EU jurisdiction only on the territory of states which are parties of the mechanism of enhanced cooperation.

Thus besides the EPC rules — the obtaining and using patents is regulated by the provisions of EU law and substantially — by the legislation of the Member States, Consideration of a EPUE disputes should be conducted according to Agreement on a Unified Patent international treaty.

Notwithstanding that the Court should cooperate with the Court of Justice — the Court of Justice rules on EU law only in relation to the proper interpretation of the provisions of Regulations 1257/2012 and 1260/2012.

These complications led to the evaluation of a single patent as a result of a large degree of political compromise than legal certainty.

4. An important result of the introduction of a EPUE — is to reduce of the cost and effort to ensure the protection of inventions in the territory of the Member States compared with the EPC with the patent acting simultaneously on the territory of Member States.

At the same time, the new system is characterized by a mixture of legal cultures of the member states with the lack of compromise on certain issues, gaps, particularly relating to: complicated legal regime of the EPUE (is defined by international law, EU law and national law); absence of the protection on the territory of all EU Member States (only in the Member States of the mechanism of enhanced cooperation); complicated judicial system of indirect participation in the proceedings the Court of Justice; referring of a number of substantial issues to national law, which may lead to differences in the application etc.

Keywords: patenting in Europe, inventions, intellectual property, European patent with unitary effect